

Contextul internațional în viziunea Biroului Federal al Planului din Belgia

Biroul Federal al Planului (BFP) din Belgia are o lungă tradiție în utilizarea modelelor macroeconomice pentru studierea, atât a economiei belgiene, cât și a mediului economic internațional. Alături de modelele MODTRIM¹ și HERMES² care sunt utilizate frecvent pentru analize detaliate și proiecții ale economiei belgiene, BFP utilizează modele macroeconomice pentru realizarea analizelor diverselor țări, cum ar fi NEMESIS³ și NIME⁴. Aceste modele au ajutat BFP să aibă o viziune detaliată asupra evoluțiilor economice și să evalueze eventualele riscuri ale mediului economic internațional pentru economia belgiană.

Perspectiva prezentată realizează și completează prognoza realizată de alte instituții. Într-adevăr, deoarece modelul NIME este un model pe termen mediu, el este calibrat frecvent pentru a reproduce datele ciclului economic al anului 2005, așa cum este prezentat de Comisia Europeană în ultima sa prognoză pe termen scurt "Economic Forecasts". Modelul macroeconomic NIME oferă o perspectivă economică coerentă până în 2012 pentru principalele domenii economice ale lumii.

În august 2006 s-au prezentat proiecțiile macroeconomice pentru principalele domenii ale economiei mondiale pentru perioada 2006-2012. NIME se bazează pe prognoza economică a Comisiei Europene din mai 2006. Față de aceasta s-au revizuit estimările din primăvară privind piețele financiare internaționale până la mijlocul lunii iulie 2006.

Perspectivile economice pentru 2006-2012

După un an de creștere relativ fragilă în 2005, se așteaptă o creștere a PIB-ului în zona euro de cel puțin 2% pentru 2006, în timp ce deflatorul consumului privat se așteaptă să ajungă la o rată de 2,1%. Accelerarea creșterii se bazează, în mare parte, pe creșterea în continuare a populației ocupate, pe creșterea veniturilor salariale și pe ajustarea condițiilor monetare, în pofida politicii firmelor. În perioada 2006-2012, creșterea PIB-ului real este proiectată să ajungă la o medie anuală de 1,8%. Inflația calculată prin modificarea deflatorului consumului privat ar trebui să ajungă la o rată medie de 1,8% la orizontul perioadei proiectate. Rata nominală a dobânzii pe termen scurt crește de la un nivel al mediei anuale de 3,1% în 2006 la 4,2% în 2012, micșorând astfel escaladarea presiunilor inflaționiste. Presupunând că nu vor fi modificări de politică, deficitul fiscal al zonei este proiectat să scadă gradat de la un deficit

¹ Hertveldt, B. și I. Lebrun, 2003, "Modtrim II : "Un model trimestrial pentru economia Blgiei ", Biroul Federal al Planului, Belgia, Brussels.

² Bossier, F., Bracke, I., Gillis, S. și F. Vanhorebeek, 2004, "O nouă viziune asupra modelului Hermes", Biroul Federal al Planului, Belgia, Brussels.

³ <http://www.nemesis-model.net/>

⁴ "Nime Studies and Publications", <http://www.plan.be/websites.html>

prognozat de 2,4% din PIB pentru 2006 la un deficit de 1,7% din PIB pentru 2012.

Creșterea economică din zona euro în 2006

În zona euro se așteaptă o creștere progresivă a PIB-ului de cel puțin 2% pentru acest an. Creșterea mai mare din 2006 se datorează cererii interne, în timp ce se așteaptă, din nou, ca exportul net să aibă o contribuție negativă la rata anuală de creștere. Cei 2% pentru 2006 se află sub valoarea prognozată de Comisia Europeană (2,1%) și se datorează, mai ales, creșterii ratelor dobânzii, aprecierii ratei de schimb a euro și a prețurilor ridicate la petrol.

În 2006, consumul privat ar trebui să crească cu 1,7%; această creștere este susținută atât de ocupare cât și de creșterea veniturilor reale, fiind însoțită de continuarea condițiilor de finanțare favorabile. Creșterea venitului disponibil real al gospodăriilor este prognozată să ajungă la 1,4%, reflectând, în primul rând, o creștere de 0,9% a populației ocupate și cu 0,2% a veniturilor nete.

Investițiile ar trebui să beneficieze de condițiile financiare încă favorabile și să crească cu 4,6% în 2006. Investițiile publice ar trebui să convergă către trendul ratelor lor de creștere (2%).

Exportul zonei euro ar trebui să crească puternic în 2006. Exportul real al zonei ar trebui să se majoreze cu 5,1% pe an, reflectând deprecierea importantă a ratei de schimb efective din perioada 2005-2006. Într-adevăr, în timp ce se așteaptă ca moneda euro să se aprecieze în medie cu 0,6% față de dolar în 2006, rata de schimb efectivă nominală s-ar putea deprecia cu 0,2% în 2006, după 2% depreciere în 2005. Rata de schimb efectivă reală a zonei este estimată că s-a depreciat cu 4,8% în 2005 și va trebui să scadă cu încă 2,8% până la sfârșitul anului 2006. Importurile zonei euro ar trebui să crească cu 6,2% ca urmare a creșterii sectorului privat. Exporturile nete ale zonei euro ar trebui să contribuie negativ cu 0,2 procente la creșterea PIB-ului real în 2006.

În 2006 ocuparea ar trebui să crească cu 0,9%, ca reacție la îmbunătățirea creșterii producției sectorului privat din zonă precum și la scăderea constantă, începând cu 2004, a costului unitar real al muncii din sectorul privat. Mai mult, populația ocupată ar trebui să crească mai rapid decât forța de muncă, făcând astfel posibilă reducerea ratei șomajului de la 8,6% din forța de muncă civilă în 2005 la 8,4% în 2006.

Veniturile salariale nominale ale sectorului privat sunt prognozate să crească cu 2,4% în 2006, față de 1,9% în 2005. Această creștere nominală puternică ar trebui să permită o creștere cu 0,2% a venitului salarial net real, după scăderea acestuia cu 0,4% în 2005. Această creștere limitată a venitului nominal net ar trebui să ducă la creșterea costurilor salariale reale din sectorul privat cu numai 0,3%. Creșterea salariilor reale a rămas redusă, evoluând mai puțin rapid decât productivitatea muncii, în situația în care rata șomajului în zona euro rămâne relativ ridicată. Se așteaptă ca în 2006, creșterea

productivității muncii din sectorul privat să atingă 2%. În consecință, costul unitar real al muncii din sectorul privat se așteaptă să scadă cu 1,7%.

Inflația măsurată prin modificarea deflatorului cheltuielilor consumului privat, a fost, timp de patru ani consecutiv, în jur de 2%. În 2006, inflația este prognozată la 2,1%, ceea ce nu este cu mult mai mare, dar este o valoare care depășește limita superioară de 2%, considerată de Banca Centrală Europeană ca fiind limita de stabilitate a prețurilor.

În fața escaladării presiunilor inflaționiste, se așteaptă ca rata nominală a dobânzii pe termen scurt să sară, de la un nivel mediu anual de 2,2% în 2005, la 3,1% în 2006, în măsura în care autoritățile monetare acționează să limiteze creșterea prețurilor și așteptările inflaționiste reale. În consecință, rata dobânzii pe termen scurt, deflatată cu modificarea prețurilor consumului privat, trebuie să crească de la 0,3% în 2005 la 1% în 2006. Deși creșterea ratei reale pe termen scurt este vizibilă, rata reală rămâne mult sub nivelul mediu de 1,9%, nivel la care a stat în ultimii zece ani. Rata nominală a dobânzii pe termen lung trebuie să urce la un nivel superior și să se stabilească la un nivel anual de 3,9% în 2006.

În 2006, cheltuielile guvernamentale sunt prognozate să crească mai puțin decât veniturile guvernamentale, în termeni nominali.

Efectele îmbătrânirii populației

În perioada 2007-2012, pentru zona euro, PIB real crește la o rată medie anuală de 1,8%. Totuși, trendurile ratei de creștere ale zonei sunt în scădere pentru această perioadă datorită scăderii constante a ratei de creștere a populației în vârstă de muncă. Impactul negativ al acestui trend demografic asupra creșterii PIB este parțial contracarat de o creștere a ratei de participare.

Cererea internă în perioada 2007-2012 este determinată, în general, de consumul privat și investițiile sectorului de afaceri. Consumul privat este proiectat să rămână puternic în perioada 2007-2012, urcând la o rată anuală medie de 1,8%. Creșterea consumului privat este bazată, în principal, pe creșterea medie de 0,9% a populației totale ocupate, însoțită de o creștere medie anuală de 1,1% a veniturilor nete. Creșterea formării brute de capital fix din sectorul afacerilor este proiectată la o rată de 2,4% pe an (față de 1,5% în 2005) pentru perioada 2007-2012. Această creștere poate fi pusă pe seama creșterii susținute a sectorului privat și a condițiilor favorabile de finanțare. Per total, formarea brută de capital fix crește la o rată medie anuală de 1,9% în perioada 2007-2012. Exporturile zonei euro ar trebui să crească cu 5,4% în 2007 datorită unei rate de schimb efective reală care se apreciază din 2005. Creșterea medie anuală a exporturilor ar putea fi de 5,2% între 2007-2012. În această perioadă, creșterea exporturilor zonei euro tinde să scadă, datorită unei cereri efective externe mai reduse și aprecierii ratei de schimb efective reale a monedei euro. Evoluția importurilor în zona euro va evolua cu o rată medie anuală de 5,2% pentru perioada 2007-2012, ca răspuns, atât la creșterea pronunțată a producției

interne cât și a aprecierii nominale efective a monedei euro cu 2,8%. Deflatorul cheltuielilor consumului privat este prognozat să sară cu 2,1% în 2006 datorită creșterii prețurilor petrolului (în euro) cu 29,7%. În 2007, prețurile petrolului exprimate în euro trebuie să crească mai temperat, cu 10,2% și astfel să se încadreze pe un trend scăzător până la orizontul de proiecție, micșorând astfel presiunea inflaționistă din zona euro. Rata medie anuală a inflației este proiectată să scadă la doar 1,5% în 2008. Totuși, în perioada 2009-2012 creșterea producției din sectorul privat începe să aibă un decalaj, față de cererea efectivă, parțial ca răspuns la evoluțiile demografice. Presiunile inflaționiste apar din nou și inflația prețului de consum urcă la 1,9% în 2012. Ratele nominale ale dobânzii pe termen scurt urmează politica monetară a autorităților de menținere a stabilității prețurilor prin reducerea gradului de ajustare monetară: rata nominală a dobânzii pe termen scurt în zona euro crește de la un nivel al mediei anuale de 3,1% în 2007 la 4,2% în 2012. În consecință, rata dobânzii nominale pe termen lung în zona euro crește de la 4% în 2007 la 4,5% la sfârșitul orizontului de proiecție. În contextul creșterii populației ocupate și a producției firmelor, stabilizatorii fiscali permit veniturilor guvernamentale să evolueze mai rapid decât cheltuielile publice. În consecință, deficitul fiscal consolidat al zonei euro este proiectat să scadă de la 2,5% din PIB în 2007 la 1,7% din PIB în 2012.

Statele vestice care nu sunt membre ale UE

Creșterea PIB-ului real în țările vestice nemembre ale UE este prognozată la 2,6% în 2006. Pentru întreaga perioadă 2006-2012, PIB-ul zonei trebuie să crească cu o rată medie de 2,8% pe an, fără contribuții importante ale exporturilor nete. Prețurile de consum sunt proiectate să crească cu o rată medie anuală de 1,6% pe perioadă, urmând să crească din nou, către sfârșitul orizontului de proiecție, în măsura în care evoluția cererii agregate este mai rapidă decât producția potențială a sectorului privat.

Statele Unite ale Americii

Se așteaptă ca PIB-ul real al SUA să crească cu o rată medie anuală de 2,7% în perioada 2006-2012. Ratele anuale de creștere sunt proiectate cu variații semnificative întrucât, în conformitate cu politicile și legile actuale, dispariția unor prevederi de reducere a impozitelor vor avea ca rezultat scăderea cererii interne.

Pentru 2006, PIB-ul SUA este proiectat să crească la o rată medie anuală de 3,2%, ușor sub 3,5%, obținută în 2005. Încetinirea creșterii PIB survine ca urmare a scăderii, atât a cheltuielilor consumului privat, cât și a investițiilor, iar exportul net continuă să aibă o contribuție negativă de 0,3 puncte procentuale la rata de creștere globală.

După o creștere la un nivel al ratei anuale de 5,3% în 2007, rata nominală a dobânzii pe termen scurt a scăzut datorită ajustării politicii monetare. Cu toate

acestea, se așteaptă ca deficitele fiscale să scadă ușor de la un nivel de 4,1% din PIB în 2006 la 3% din PIB în 2012. Presupunând că nu va exista nici o scădere importantă a dolarului, contul curent al SUA este proiectat să-și continue cursul actual, ajungând la un deficit de 7,6% din PIB în 2012.

Japonia

Se așteaptă ca PIB-ul real japonez să crească cu o rată medie anuală de 2,1% în perioada 2006-2012. Totuși, creșterea este proiectată să se diminueze esențial către orizontul de prognoză, deoarece oferta de muncă se micșorează datorită îmbătrânirii populației. Inflația prețurilor de consum trebuie să crească la o rată medie anuală de 1,5% pentru perioada 2006-2012. Pentru aceeași perioadă, există riscul ca economia Japoniei să experimenteze prematur o politică fiscală sau monetară strânsă care ar putea împiedica revenirea internă și ar putea împinge Japonia înapoi pe spirala deflaționistă. Totuși, consolidarea fiscală apare critică pentru a recâștiga controlul asupra datoriilor și deficitelor guvernamentale.

Pentru 2006, creșterea PIB-ului real este prognozat să continue cursul ascendent la o rată anuală de creștere de 2,8%. Creșterea este determinată atât de consumul privat cât și de formarea brută de capital fix din sectorul afacerilor. Esențial este că în 2006 se întrerupe șirul de șapte ani consecutivi de deflație, după câțiva ani de politică a ratei dobânzii zero.

Statele Europei Centrale și de Est membre UE, inclusiv România și Bulgaria

Creșterea PIB-ului real în această zonă, inclusiv România și Bulgaria este prognozată să ajungă la 5,3% în 2006 și să atingă o rată medie anuală de 4,4% în perioada 2007-2012. Această rată de creștere este susținută de o puternică expansiune, atât a sectorului privat cât și a formării brute de capital fix. Inflația trebuie să rămână relativ stabilă, cu deflatorul consumului privat crescând la o rată medie anuală de 2,4%.

Creșterea PIB-ului acestei zone, prognozată la o rată destul de ridicată, de 5,3%, este în scădere ușoară față de 6% 2005, dar mult deasupra creșterii de 2% prognozate pentru zona euro. Creșterea cheltuielilor consumului privat este prevăzută la 4,8% în 2006. Preocuparea continuă de realizare a convergenței reale cu restul statelor Uniunii Europene a generat rate deosebit de ridicate ale agregatelor formării brute de capital fix. Într-adevăr, investițiile brute fixe sunt prevăzute să crească cu un impresionant 8,8% în 2006. În același timp, creșterea generală a zonei este susținută de creșterea cu 2,9% a consumului public. Se așteaptă o contribuție a cheltuielilor totale interne de 5,6 puncte procentuale la rata de creștere globală anuală.

Pentru 2006, se așteaptă ca balanța comercială externă netă să contribuie negativ cu 0,3 puncte procentuale la performanțele economice globale ale zonei. Exporturile ar trebui să crească cu un impresionant 10% în 2006, pe seama

deprecierii ratei reale efective de schimb de 2,9% și creșterii robuste a cererii externe efective. Se așteaptă ca volumele de import să înregistreze o evoluție deosebit de ridicată, de 9,8% în 2006, ca răspuns la continua creștere a consumului intern și a investițiilor.

Per total, statele Europei Centrale și de Est ale Uniunii Europene non-euro vor avea o rată de depreciere a ratei nominale efective de schimb de 0,2% între 2005 și 2006. Se așteaptă ca monedele zonei să se aprecieze în medie cu aproximativ 0,1% față de moneda euro și, având în vedere deprecierea dolarului american față de euro, să se aprecieze la 0,7% față de valuta americană. Rata de schimb reală efectivă se așteaptă să se deprecieze cu mai mult de 2,9% deoarece prețurile la export ale zonei evoluează mai puțin rapid decât prețurile externe.

Pentru 2007-2012, se așteaptă ca PIB-ul acestei zonei să ajungă la o rată medie anuală de 4,2%, depășind cu mult cei 1,8% creștere din zona euro pentru aceeași perioadă. Această creștere mare este propulsată de creșterea cererii interne cu 5,2%, medie anuală, în timp ce exportul net acționează negativ cu 0,9 puncte procentuale asupra creșterii PIB.

Tot pentru perioada 2007-2012 consumul privat este proiectat să crească cu o medie de 4,2% pe an.

Inflația prețurilor de consum este stabilizată la o rată medie anuală de 2,3% pentru perioada 2007-2012, deoarece rata nominală de schimb efectivă urmează o apreciere, iar rata nominală a dobânzii crește pentru a menține creșterea cererii agregate în limite sustenabile.

În perioada 2007-2012, creșterea formării brute de capital fix va fi, în medie, de 7,5% pe an. Aceste rate mari ale creșterii pentru investițiile de capital reflectă eforturile, care sunt de așteptat să se facă, pentru a ușura tranziția zonei către economia de piață modernă, orientată pe servicii.

Rata de schimb nominală efectivă a zonei este proiectată să crească în perioada 2007-2012 cu 0,3% pe an. Totuși, monedele zonei ar trebui să se deprecieze față de euro, în medie, cu 1,5% pe an și față de dolarul american cu 1,2%.

Per total, în măsura în care creșterea prețurilor interne de export intern rămâne mai timidă decât creșterea prețurilor externe efective, se așteaptă ca în perioada 2007-2012 rata de schimb reală efectivă a zonei să se deprecieze cu 0,1% pe an. Această depreciere a ratei de schimb reale efective se dovedește a fi însă insuficientă pentru a stopa mărirea deficitului contului curent consolidat al zonei, care ar trebui să sară de la 3,1% din PIB în 2007 la 5,2% din PIB în 2012.

Restul lumii

În 2006, producția brută a restului lumii este prognozată să ajungă la 6,4%, pe baza creșterii mari înregistrate în anii anteriori. Creșterea producției trebuie să se modereze la 4,6% în 2007. Pentru perioada 2007-2012 producția ar trebui atunci să crească la o medie anuală de 5,2%. Inflația este proiectată să

rămână relativ restrânsă, la o rată medie anuală de 5% pentru perioada de proiecție.

Principalele incertitudini privind proiecțiile economiei mondiale

Deși proiecțiile actuale ale modelului NIME reflectă o traiectorie relativ benefică pe termen mediu, **este posibil să apară anumite îngrijorări cu privire la perspectivele pe termen mediu ale economiei mondiale.** BFP are în vedere aici câteva din cele mai importante, din punctul de vedere al potențialului lor distructiv asupra economiei mondiale, și anume: **un comerț abrupt și dezordonat, o dezechilibrare financiară între regiunile lumii, precum și o creștere pronunțată a prețurilor mondiale la energie.**

Calibrarea modelului pentru proiecțiile anului 2006

La mijlocul lunii iulie 2006, Biroul Federal al Planului din Belgia a reactualizat datele modelului NIME pentru 2006 pentru variabilele privind prețul petrolului, ratele dobânzii și ratele de schimb, atât pe baza datelor istorice disponibile cât și a termenilor financiari. S-a făcut o primă rulare care a arătat impactul acestor modificări asupra condițiilor macroeconomice generale pentru 2006. Odată ce s-au stabilit aceste condiții, modelul a fost rulat pentru a genera proiecțiile pentru întreaga perioadă 2007-2012.

Principalele trenduri ale economiei mondiale în perioada 2007-2012					
Indicatori (%)	* - media	Zona euro	Zona non-euro	SUA	Jap.
Productivitatea muncii (PIB/angajat)*		0,8	2,1	2,0	2,1
Rata dobânzii reale la echilibru		2,0	2,5	2,5	2,2
Inflația		1,8	1,7	2,0	1,5*
Populația*		0,3	0,3	0,9	-0,1
Oferta de muncă*		0,6	0,4	1,0	-0,4
Prețul petrolului Brent*		73,4	73,4	73,4	73,4